Buriaad-Mongol respyybligiin 9 dygeer ziliin orçosonii sain ederlelgede bajari kyrgejaa

Uasar byriin proliitaariuar negedegtii

Пролетарии всех стран, соединяйтесь

Buriaad-Mongoliin

YNEN

BK (b) namiin B-M. mozkom ba B-M. resp. TK bolon yiledb. eblelin B-M. zebleliin emenees eder byri niitelegdene. IX zilde garça baina.

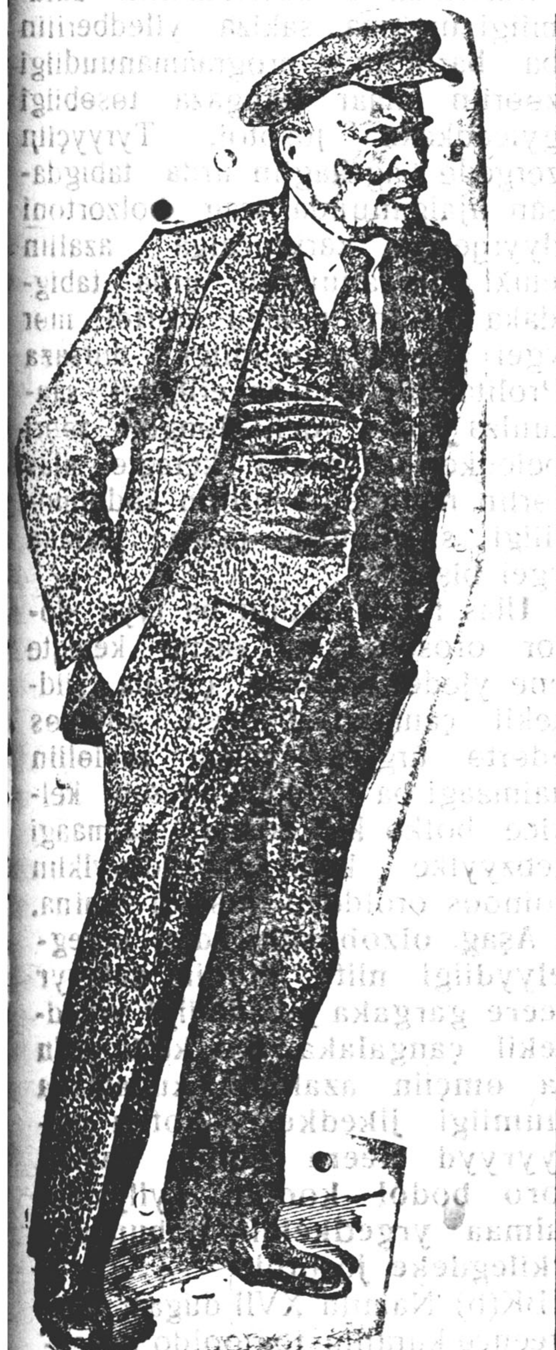
1932 onii Ijyyli 11 eder

№ 161 (714)

Zakika yne:
Sara byriiin 1 tekerig. Aimag gazaruudta 1 tek. 30 men. Gadaada ulasta—1 tek. 50 men.
Dugaar nezeediin yne 5 mong.

„B-M. Ynenii" koroonl azarla
Верхнеудинск, Центросоюзная ...
тел. № 3-23, ...

Buriaad-Mongol respyybligiin 9 ziliin oi

Leenini yndesenii bodolgiigi BK (b) Nam ba zebleliin zasag bol zeb jabuulsanii açaar SSSR ulasiin debisker deere suugaa bie yndesetentei adali Buriaad oronii azaltan respyybligiin erke olosoor 9 zilde orşozo, socaliis azaliin azaliin bata yndese tabilga bekidebe.

SSSR ulasiin kiliin caana suuza baigaa olon milijoon kolooniiin ba imperaliis ulasuudiin kelkiee bolson baga jasaṭan bol syyliin keden ziliin kapitaal josonii baidaliin eris karşa joson deerees garasan ediin zasagiin tyykete yzegdee ygei aikabtar gynzegei kriizestei daşaramdan tuiliin jike mөlzөlgө darlalta yzeze boi. Imperaliis ulasuud bol kөdөlmөriçөn kөdөө azaltanii ba darlagdasan jasatanii kyzyyn deere kriizesiin byke kokidoliigi açaza garaka boroldokiin kamta imperaliismiin josonii eris tes karşa baidalaas gailaşa ygei garaka imperaliismiin dainiigi zogsoono bide geze kөdөlmөriçөn angiiin ba kөdөө azaltaniigi manaruulkiin tula cag caga Şvicaari ulasiin Zeneebe kotodo cuglaraza kөөsөn yge, kөbkөgөr caasa biçeze ekilseer ṭaban zilee

BMASSR-iin Tөb gyicedkeke komiteediiu tyryylegçe nөk. B. Dabaagiin.

jabaza baina. Enyynii yreni juub gebele Japoonii imperaliism Kitad ulasta orozo Manzuuriin mozonuudiin azaltaniigi ideşe bolgon ezeleke Tөgөd Kitad kojoriigi tukiraza koorondoni dailalduulka jamar bykii erke çөlөө olkiigi kysesen bykeniigi zebsegiin kyçeer daraka zişeeṭeigees bişe juuma ygei.

Ulasiin aza akuigi socaliismiin yndesen deere kөgzyyleze gazariin şiidkekii gol azaltai baisanaa kynde indyystriiin şiidkekii azalta oron bolson SSSR ulasiin negen kelkiee bolko Buriaadiin oron bolbol kөdөө azaliin talaar socaliis çanartai jike azal, Sovkoos, kolkoosuudiigi debzyyleke zamaar nileed

ilalta kiibe. Byke azaltanii 72% ygiitei dunda çadaltan kolkoosdo elesen oroson, niudargaçuudiin gazar, zebseg kubiskaliin josoor kuriaagdaza kolkoosuudiin medelde egtөn nyydel ba kagas nyydeltei azaltaniigi kolkoosiin suurizalgiin gurimaar tөbkinyylke zergiin jikeken ilalta bolson ba kөdөө azalda MTS bn ӨCS baiguulka zergeer masiiniin teknigiigi nebteryylke bata suuri tabigdaza baina. Manai respyybligte maliin azal şiidkekii şanartai, ene talaar abça karabal sovkoos ba kolkoosuudiin dergede sy makanii bolon, narai mal eskөbөrilөkө feermenyydiigi nileed olon baiguulagdasan baina.

kөdөө azaliin ene ilalṭada dutamag zyilyyd olon. Kolkoosiin dotoriin aza akuigi bekizyyleke arganuudiigi ecesteni kyrtele jabuulaza kolkoosiin naimaa delgeryylke jabadal dutamag. Maliin azaliin eskөbөrilөkө josiigi izaguuraarni kubiluulan bolboson josoor eskөkө kereg bykii niite emkinyyd ba kolkoosuudiin azaltanii maka çusanda nebteren orolgo dutamag baina.

Buriaadiin oron bolbol aşag olzoboriin talaar ton adag baisanaa өөriingөө 9-deki ziliin oido nileed jike ilaltatai erebe. Mikanliit şiliin zavoodiin barilga, zain galiin tөbiin staanca, arisa bolbosoruulka ba oin zavood, Zyyn-Sibeerte өөrtөjөө zişeke aka ygei kirpiice beledkeke jike zavood zergeneer kөdөlөzө ba barigdaza baina. Eces syylde rispyybligiin 9 ziliin alkam deere tuiliin jike gigaanta remzavoodiin barilgada orozoi. Buriaadiin oronoo aşag olzoboriin yiledberinyydiigi baiguulka jabadal bolbol aikabtar jike ulas tөriin çanartai kereg mөn BK (b) Namiin XVI jike kural bol zaka kizaariin baga jasatanii yndesen mozo rispyybligyydiin sojol bolbosoroliin talaasaa baitugai aza yiledberiiin talaar adali ygei baidaliigi usadkaka gesen togtooliin gyicedkegdeze baisaniigi Buriaad oronii baidal deerees ilerne.

Manai aşag olzololiin yiledberiin byteelde ba barilgiin keregte dutamag zyilyyd baina. Kөdөlmөriçөniigi elesyylen bekizyylke jabadal, calin tөlbөri, yiledberiiin zebsegte ezegyi josoniigi usadkaka ba azaliin toocooto kөdөlmөridө oroko zergiin jabadaluudta dutuu zyilyyd olonoos ziliin tөsөb dyyreke ygei uçaruud baina. Ene juube gekede nөk. Ctaalinii 6 zaabariigi şuud bejelyylegeee ygei şaltagaantai.

Yndesenii sojol balbosororiin keregte bol 9 ziliin ṭorço dotor tyykete jike kubilal kiibe. Jөrөnkiidөө biçegtei respyyblig bolkodoo tulaba. Kojor too kelebel kerbee 1923-4 ondo ekin şatiin surguulida 18536 kyykes suraza baisan bolbol 1931-32 ondo surguuliin nasa keteregçedtei kamta 72 300 kyykes surasan baina. Jike nasatanii dunda biçeg ygeigi usadkaka talaar 16,9%-aas 78% kyrbe Bolboson josonii socaliism azal baiguulka jabadalaa erdem ujuunii kyçiigi nebtergeke kubiskaliin çanartai zebseg bolko şine lata ysegeer unşaka biçeke jabadal neleed nebtereze baina.

Ene bykii ilaltanuud bolbol nam ba zasagiin zinkeni şugamiigi ceber sakin Leeninii yndesenii bodolgiigi kereg deere şuud bejelyylen angiiin ˙daisanii esergyycel ba ṭedenii aaginta baruunii oporṭuniism, kubiskaliin daisan trooskiitanariin, kolkoosto ygeitei dunda çadaltaniigi elsyylke yjide garasan „zyynii„ nuglaanuudtai Buriaad oronii namiin emki bol mozin komitediin zөb kөtөlbөri dooro eris temeceze çadasanii yre mөn. Tyynçelen jike orosiin deerenkii yzeliigi eris cokizo ba Buriaad orondo socalism azaliigi şuud baiguulka jabadalaar cokigdozo yndese suuriaa aldasan lama nojod niudargaçuudiin egeereliigi өmөөrөkө yndese jasa barimtalaka naconaal-dimokratiism josonii yzel surṭaaluudiigi ba tedentei ajadan dagaldagçadiigi buta cokizo socaliis udka şanartai şingeesen yndesan majagta sojol bolbosoroliin baiguulaltiigi debzyyleze çadaba. Buriaad-Mongoliin respyyblig

bolbol 9 ziliingee oigi daban taban ziliin tөsөbiigi 4 zilde gyisedkeke tөgөskөkii zildee jabana. Kojordoki taban ziliin tөsөb karaani bol remzavood tyryytei aşag olzoboriin yiledberiigi nileeken debzyylke ba kөdөө socaliismiin jike azaluudiigi ulam bekidkeze angi ygii kymyys bөlgөmiin baidalda oroko, azal talaaraa rispyybligiin niuuriigi kubilgaka josotoi baina. Zөblөltө Buriaad rispyybligiin 9 ziliin oigi өngөrgөkө sain edөrlөl bolbol 2-daki tabnziliin tөsөbtө orokiin yndese tabza өkө tөgөskekii ziliin aradiin azliin ba sojol bolbosoroliin tөsөbigi dutuu ygei gyicedkekiin azalçan өrgөnii socaliis kiçeeliigi yrgeke temdeglel bolkoni naidamtai.

B K (b) Nam ba tyynii udaridagça uөk. Sṭalin mandutagai!
Zөblөltө Buriaad oron mandatagai!

Katuu daabaritaniigi өmөgçөlbө.

Aga. Tabtaanain somonii zөblөl bol, katuu daabaritanii tarilgajaa dyyrgee ygei baikada, negeç ankaraka ygei, karin sanaa amarkan suuza baina.

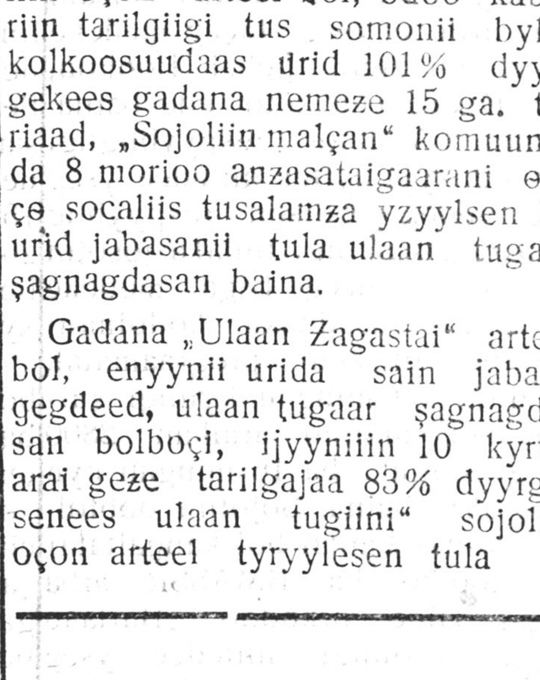
Iima baruunii yzel bata bazuugça somonii zөblөldө eris kemzee abaad, tus katuu daabaritanii tarilgiigi darui caga erkebişe dyyrgyylke keregtei.

B. Sandanii.

Ulaan tugaar şagnagdaba.

Kori. Çasaaniin somonii „Sojoliin oçon“ arteel bol, odoo kabariin tarilgiigi tus somonii bykii kolkoosuudaas urid 101% dyyrgekees gadana nemeze 15 ga. tariaad, „Sojoliin malçan“ komuunada 8 morioo anzasataigaarani өgçө socaliis tusalamza yzyylsen ba urid jabasanii ṭula ulaan tugaar şagnagdasan baina.

Gadana „Ulaan Zagastai“ arteel bol, enyynii urida sain jababa gegdeed, ulaan tugaar şagnagdasan bolboçi, ijyyniin 10 kyrter arai geze tarilgajaa 83% dyyrgesenees ulaan tugiini" sojoliin oçon arteel tyryylesen tula

BMASSR-iin Aradiiu komisaarnariiu tyryylegçe nөk. D. Dorzin.

Prolitaariin sojol bol yndesen sojoliigi uzadkaka bişe, karin tyynde udka çanar өgөnө Gederge yndesen sojol bol prolitaariiin sojoliigi usadkaka bişe karin tyynde majag dyrce olgoko (Staalin)

Buriaad-Mongoliin Avtonoomito Socaliis Soveed Respyyвligiin IX ziliin kugacaada togton вaika yjedee gyicedkegdesen yndesen sojoliin вaiguulalta

(BMASSR-iin Aradiin gegeereliigi erkilke komisaar nөk. Daşadondobiin biçeg)

Leeninii bolşoviiguudiin nam bol ojuun sambaatai yndesenii bodolgo jabuulsaniigaa açaar ene bogoniοos bogoni tyykete cag dotor zaka jөrөnkiidөө kozomdon kocorson kizagaariin yndeseten ba tuskailabal Burjaad-Mongoliin niitiin ba ediin zasagiin baidaliigi yndeseereni şinedkegçe ynekeer aguu jike kubilaltanuudiigi gyicedkeze çadasan baina.

Buriaad-Mongoliin ulas bol olon yndesetenii kolbooto ulasiin jikeken byle dotor 9 ziliin kugacaada togton baika zuuraa, ergenөөr delgeren debşeze baisan aza yiledberitei (Remzavood, şiliin zovoodiin baiguulalṭa, Tөbiin elegtriin sṭaanca ba busad), şinedken baiguulagdaza baigaa kөdөөnii aza akuitai (MTS, MSS, sovkoos, koolkosuud ba KTF) ba yndesenii majagtai aad, socaliis çanartai debşeze baigaa sojoltoi ulas bolzoi.

Bykiile froontoor dobtolko jikeeken socaliis dobtolgiin nege salaşa ygei kubini bolko yndesen sojoliin baiguulaltiin aguu jikeer debşeke jabadal bolbol angiiin daisan ba tedenii aagentanar bolko baruunii ba „zyynii“ oportuniistanariin zygees zөrişөlgөө gargasan ba gargazaç baina. BK (b) Namiin TK ba Kizagaariin komiteed kojoriin udaridalga doro baigça Buriaad-Mongoliin namiin emki baiguulga bol ene zөriçөlgөdө saaṭal ygei, angiiin daisan ba tedenii aagenṭanariin ali bykii sedelgenyydiigi butacokizo baisan ba butacokisoorç ·azai. Yndesen sojoliin baiguulaltiin talar gyicedkesen amzaltanuud bolbol baruunii ba „zyynii“ oportuniistanuud, jike orosiin deerenkii şoviniisma, ba nutagiin yndese barimtalka yzel nacaliismatai kair nair ygei temecesenii yre mөn. Yzel surtaliin froontodo angiiin daisantai katuu şiryyneer temecesen temeceliin yreer bygediigi ekin surguulida ujalgalan surgaka jabadaliigi jabuulsan, şine latiin ysegiigi nebteryylsen ba yndesenii uran saikaniigi delgeryylen debşyylsen bainabdi. Yndesen sojoliin baiguulaltiin imagta ene salbarinuudtani angiiin daisan, (lama, nojon, niudarganuud), tedenii yzel surtaliigi erkilegçener ba aagentanariin (nacanaal-demokraad, baruunii ba „zyynii“ oportuniistanar, ajadan dagaldagçanar ba libiraalçalagça etegeed) zygees ylemze ilete ba ylemze zigşyyritei sedelgenyyd garadag baina. Gebeç, bygediigi ekin surguulida ujalgalan surgaka ba şine latiin yseg nebteryylke jabadaluudiigi kokiduulka ba yndesenii majagtai, prolitaariin çanartai uran saikanii kөgzөltiigi tasalduulza, tyyniigi lamanariin ba dacangiin sojoloor soliko gesen tedenii zabdalganuudani bytee ygei baisan ba kezeeç byteke ygei! Tedenii arga mekete ba toiruulan jabuulagça taaktikanuudani koişodoç butacokigdono, uçarani, namiin emki baiguulga bol „koninii arisan dotor baisan çoniigi“ ileşeryylke talaar dutuu ygei seremzetei baina.

Ene 9 ziliin kugacaada surguuliin naca gyicee өdii kyykediigi kөmyyzyylke jabadaliin talaar, ton kooson gazaraas kөdөlsөn bainabdi: 1932 onii tөsөbiin josoor surguuliin nasa gyicee edii kyykediigi bolbosoruulka eldeb janziin gazarnuudta 3 aas 7 kyrter nasanii 13570 kyykediigi bagṭaan oruulka josotoibdi. Surguuliin nasa gyicee өdii kyykediigi kөmyyzyylke jabadal bol aguu jikeer debşeze baina ba ilangajaa syyliin zilyydte ene kereg jikeer uragşaa jabasan baina. Eneç ile. Ene kereg bol zөbkөn kykiile өsөzө baigaa zaluu yjiigi komuniis josoor kөmyyzyylke jabadaliigi bejelyylke bodoliin talaar yle baran, basa keden zuu mingan ekeneriigi kyykediingee tөlөө oroldoko oroldolgoos çөlөөlkө ba bujuu aradiin aza akui ba sojoliin baiguulaltada keden olon kөdөlmөriçөniigi çөlөө gargan өkө zamaar byke azalçan arad zonii baidaliigi şinedken baguulka bodolgiin talaar jiree өdiidee aguu jikeer kөgzөkө josotoi azai. Iimees bidener bol kojordugaar tabanzilde surguuliiin nasa gyicee өdii kyyked bykeniigi kymyyzyylke jabadaliigi bejelyylke josotoi baina. Sojoliin kojorgugaar tabanziliim negedygeer tөlөblөliin josoor, surguuliiin nasa gyicee өdii kyykediigi 20 % kөmyyzelgiin gazarnuudta bagtaagaad baisanaas (1932 on) 100% kyrtele (1935 on) debşyylke geze Aradiin gegeereliin komisariaad tөsөblөzө baina. Ene proceentenyydiigi toogoor abça yzebel, 1932 onii syyl teişe 13570 kyn, 1935 onii syyl teişe 70000 kyn aad edenii 21800 kyni buriaad kyyked surguuliiin nasa gyicee өdii kyykediigi kөmyyzyylke gazaruudta bagtaagdana.

Iime deerees bidener bol „surguuliiin nasa gyicee өdii kyykediigi kөmyyzyylke gazaruudia kyykediigi bagtaan oruulka ṭөsөbyydiigl gyicedkeke ba ilyybçelen gyicedkeke, azalçan olon tөmөniigi ene keregte elsyylke, aza akui ba kolkoosiin emki baiguulalganuudiigi surguuiiiin nasa gyicee ygeiçyydiigi kөmyyzyylke koregte өrgөnөөr elsyylkiin tөlөө, surguuliiin nasa gyicee ygeiçyydiin kөmyyzyylke jabadaliin kurdabçalaliigi deeşeni yrgejaa“ gesen loozon doro jabaza Buriaad-Mongol ulasiin 10 dugaar zilde orobobdi. Ene toogiin tukai zorilgonuudtai kamta çanariin tukai zorilgonuudiigi martaka joso ygeibdi. Nen tyryynde bidener bol surguuliiin nasa gyicee өdii kyykedte beje makabadiin ba ojuunii zөb kөgzөltiigi olgoko ba beje makabadiin talaar elyyr, ojuunii talaar bolbosorson kyyniigi beledkeke jabadaliigi kandaza çadaka bykiile uçar baidaluudiigi surguuliiin nasa gyicee өdii kyykediigi kөmyyzyylke gazaruudta baiguulka josotoi baina.

Jireke 1933 onoos surguuliiin nasa gyicee өdii kyykediigi kөmyyzyylke gazaruudiigi yndesezeryylke iabadaliigi daruikanaa gyicedkeke çukala zorilgo bolgon tabina. Ene kereg bol surguuliiin nasa gyicee өdii kyykediigi kөmyyzyylke yndesanii kөdөlmөriçөniigi beledkeke jabadaliigi kurdadkakiigi ujalgalna. Ilangajaa bogonikon bolzoriin tyr surguulinuudiigi dyyrgeze garsan kamtiin azaltan ekenerees ene jabadal jөrөnkiidөө gyicedkegdeke josotoi baina. Buriaad-Mongol ulas dotor surguuliiin nasa gyiceө өdii kyykediigi kөmyyzyylke jabadaliin zorilgoni Buriaad-Mongol ulasiin 9 dygeer ziliin oido iime baina.

Niitiigi ujalgata josoor ekin surgaka tukai.

Bidener bolbol, ekin surguuliiin nasanii 8—11 nasataniigi jөrөnkii deereni surguulida kabaaduulza çadasan tyykete ilaltatai baina. Kerbee B—M Respyybligiin baiguulagdaka yjede 1923—24 ondo ekin surguulinuudta jөrөdөө 18558 suragçad baisan ba tedenii 7305 Buriaad suragçad baisan juma, 1931—32 onii surgaltiin zilde abça yzebel, 63713 suragçad, tedenees 20528 Buriaad suragçad baika ba ene ziliin syylde 723000 suragçadtai (nasa keteregçediigi oruulkada)bolko josotoi. Ene jike kyn tөrөlkitenii tyykede yzegdee duuldaa ygei kurdabçalaliigi imagta prolitaariiin diktatuuratai ulas olson baina. Manai zorilgo bol, bygedeeree politekniszeryylegdesen ba janza byriiin erdemtei beledkeltei kaadriigi socaliis baiguulaltada beledken өgçө çadaka surguulinuudiigi baiguulka josotoi. Surguuliiin surag çadiigi „Erdem bykiin izaguuriigi“ өөrçөlzө abka, өsөzө jabasan yjeteniigi ynekeere komuniis josoor kөmyyzyylke, beje makabodiin talaar eryyl sain kalaa beledkeke Maarks-Leeninii surguulinuudiigi baiguulkiin tөlөө temeceke ṭemecel bolbol, prolitaariin yzel surtaliin emkidkeliin ba kөmyyzyyleltiin nөlөөgi kagas prolitaari ba prolitaari niitede olgokiin çadabaritai kyçete udaridagça bolko josotoi. Ene bolbol, BK(b) Namiin TK—iin togtooliin yndesen gol zorilgoni bolko ba mөn tyynii 1931 onii Sentiaabriiin 15 nii tyykete togtooliin yndesen bolkoni zailaşa ygei baika

Өngөrsөn surgaltiin zil bol Buriaad—Mongol ulas dotoroo yseg biçeg medeke ygeigi usadkaka jabadaliigi toiruulan baigaa „yndesen dutamaguudiigi„ usadkaka jabadalda kubilaltiin ekiigi өgөsөn baina geze temdeglebel zokino. Tiigebeç manai surguulinuudaas suragçadtaa jөrөnkii erdemiigi ton baga kemzeeteigeer olgoson baika enyygeer bol dunda ba deede surguulida orozo çadaka beledkel tөgөs suragçadiigi beledkeze kangaa ygei, mөn suragçadani bol, niitiin yiledberiiin azaliigi zөbөөr kolbon ba niitiin kөdөlmөriiigi zөbөөr jabuulza çadasan ygei enyyn deerees bol, politeknizaacani joso dagan jabuulagdasan baina. Odoo ilereze bykii ekin kubilaltanuudiigi temdeglen bidener bol uul kubilaltaa ulam bekizyylkiin tөlөөnөө şuud oroldoko josotoi. Bidener bol şine surgaltiin

BK(b) N-iin B-M. Moziin koroonii darga nөk. Jirbaanov

zilde dyyren beledkelteigeer oroko josotoi, ene bol surguuliiin suralcaliigi tasaldal ygei saiaar jabuulza dyyren çadaka erke baidaliigi şuud olgood baikiigi ermelzeke çukala Surguuliiin baira bairilganuud bol erkebişe dyyren zasagdaad baika josotoi, şine barigdaza baigaa surguulinuudiin barilgiigi cag bolzoroosoni uridçalan gyicedkeke, programa surguuliiin keregselte nom dabteryydeni byrin keblegdeze gargagdaad baika ba nutag nutaguudta ilgeze kyrgeed baika, ˙titraad, karandaa nom bolon politeknizmiin keregselyyd byrin beledkegdeed surguulinuudtaa ilegegdeed baika josotoi. Şiidkekii udka çanartai zyileni bol pidagoogiguudiigi beledkeke baina. Byke tөr surguuli kyyrsenyydiini kemzeen bol jamarç koişolol ygei cag bolzor tukaidaa dyyrgegdeke, şine kaadruudiigi daiçalan elsyylke pidagoogiin kaadriin kyçiigi zөbөөr kubaaka g. m. gol bolgoko çukala baina. Şine suralcaliin zilde ene metiin yndesen zorilgonuudtaigaar oroko baina bide Bidener bol BMASSR-iin 10 zilde orokodoo, şine suralcaliin ziliigi bolşoviig josoor emkidkeke ekin surgaka jabadaliigi bekizyylen tөgөskөkө „erdemiin yndesiigi“ olgoko jabadalda oroson ergilee tөgөskөkө surguulinuudiigi dyyren yndesezeryylze tөgөskөkө gesen loozontoigoor oroko josotoi.

Dunda şatiin surguulinuud tukai (kolkoosçon zaluuçuudiin surguuli, faabrig zavoodiin 7 ziliin surguuli) Enyyn tukai biden bol neleed jikeken uragşaa jabasan bainabdi geze temdegleke josotoi kerbee 1923 ondo Buriaad ulasiin goritog dotoroo dunda şaṭiin surguuli jөrdөө (4—5) bygeed keden zuun suragçadtai baisao baina. Odoo 1931—32 onii syylde bidener bol kamta 7168 suragçadtaibdi geze tooloko ba tyynii 2258 Buriaad suragçad baina. Surgaltiin çanar ba şine suralcaliin zilde beledkeke jabadaliin zorilgo bolbol aikobtar jikeken baina. Bidenii çukala bolgon temdegleke uçar boollq

Buriaad-Morgoliin parovoozo zasaka ba vagoon byteeke zavnodiin naçaalnig nөk Sergei Mikaloiviç Ivanov .

manai aradiigi gegeeryylke jabadalda dunda şatiin surguulinuud bol egeel dutamag gazarani baina. Tyyni өsөltө bol bidenii urida bykii zorilgiigi gyiced kangaza çadaka ygei bujuu dunda surguuliiin suraltiin

(Yrgelzeleini 2 daki niuurta)

Buriaad oronii kɵdɵɵ aƶal socaliis zamaar dabşaba

„Kolkoosuudiigi emkidkelge-aƶa akuin talaar bekiƶyylke ʙa socaliis josoor şinedken baiguulka jabadal bolbol kolkoosçoniigi seldin kɵmyyƶmyyleƶe, tedeniigi angi ygei socaliis bɵlgɵmiin şudarguu ba uçaraa meden ʙaiguulagçad ʙolgon siƶyyleke ƶebseg bolno“ *(BK(b) Namiin Buriaad-Mongol moƶiin IX konfereenciin togtooloos)*

Buriaad-Mongol ulasiin kɵdɵɵ aƶal jɵsɵdɵki oidoo.

Buriaad-Mongoliin ASSR-iin jɵsɵn ƶiliin oi bolbol ankadugaar tabanƶiliin tɵgɵskɵkii çanarta dɵrbɵdygeer ƶildee kabsaran tokiooldoƶoi. Ankadugaar tabanƶiliin turşada kɵdɵɵ aƶal bol sovkoosiin ba kolkoosiin baiguulaltiin yndesen deere izuuraaraa şinedken baiguulagdasan aguu jikeken kubilal tanuudiigi kɵdɵɵ aƶaliin froonto deere dabasaniigi temdegleke uçartai baina. Odoo yjede bol Buriaad-Mongoliin debisker deere ulasiin ţreestiin taban soveediin aƶaluud togtood baina: koni ɵskɵbɵrilkɵ 2 sovkoosuud 40 mingan tologoi kyrter konidtai, eberte tomo maliin nege sovkoos 9 mingan tologoi ykertei, nege aduu moridiigi erkilke sovkoos 2 mingan tologoi aduu ba nege gakaigi ɵskɵbɵrilkɵ sovkoos 800 tologoi gakaitai baina.

Ɵdiiçeneeneer debƶeƶe baisan sovkoosiin baiguulalta bolbol Buriaad-Mongol respyybligiin aguu jike aƶa yiledberiiin bolomƶiigi kerkibeç kariuucaƶa çadana ygei.

Ankadugaar ţa ınƶil dotor sovkoosiin baiguulal ın keregte treestiin zygees ylem: ken ankaral tabigdaa ygein dee . ecɵɵken ţoonii sovkoosuud bol a ı akuin ţalaar gyiced bekidkegdee ygei baisan uçaraas, toorin baigaa kolkoosuudiigi sojol bolbosoroliin nɵlɵɵndɵ abka zorilgonuud gyicedkegdeƶe çadaa ygei baina. Socaliismiin baiguulaltiin kɵdɵɵ aƶaliin yiledberiiin jabuulgada tokiooldoson usaldaluudiigi kojordugaar taban ƶiliin oiriin çagaa usadkaka josotoi. Butarkai ƶiƶig kɵdɵɵ aƶaliigi socaliis josonii tomokon aƶaluudta şilƶyylke jabadaliin talaar tonç tusagaar baidal tokiooldono: ygeitei-dundaçadaltanii 72% kolkoosiin sedktorto kandaƶai. Socaliismiin seegţer bol byke ţarilgiin 80% kyrter ba maliin 43% kyrter byrin kabaadasan baina şuu.

Kolkoosuudiin aduu maliin ed tavaariigi debƶyylkiin uçaraa, 1931 onoos kolkoosiin teermenyyd emkidkegdeƶe, mɵn ƶiliin eceste respyybłig dotoroo: 183 syy ba makanii ţeermenyyd 46530 tologoi maltai; tomo eberte maluudiin zaluu maluudiigi ɵskɵbɵrilkɵ 228 feermenyyd bol 34940. tugaltai; koni jamaanii 130 feermenyyd bol 97480 tologoi koni jamaatai; gakai ɵskɵbɵrilkɵ 78 feermenyyd 5,600 ţologoi gakaitai; aduu morinii kojor feermenyyd 337 tologoi aduutai baina. 1932 ondo kolkoosiin tavaariin feermenyyd neleed oloşoroson baikiin deere eldeb feermenyydiin tomo eberte maluud 175 mingan tologoi, koni jamaan 107 mingan tologoi, gakai 11 mingan tologoi, aduu morid 2 mingan tologoi, şubuud 20 mingan tologoi kɵrɵsɵn baina.

Şinzelekii ukaanii ba sain yylteriin mal ɵskɵbɵrilkɵ. Şinzelkii ukaanii-turşalgiin ba sain yylteriin mal ɵskɵbɵrilkɵ kɵdɵlmɵrinyyd bekidkegdeƶe, kɵdɵɵ aƶaliin turşalgiin staanca, nege turşalgiin ţalmai, 2 plemkooş (sain yylteriin maluudiigi ɵskɵbɵrilkɵ aƶal) emkidkegdesen baina. Tomo eberte maliin plemkoosiin sementaal yylteriin ykeryyd ba mironoos konid bol gazar tariaalanii arkomiin kabaadalgada baina. Mɵn ulasiin moridiin baira ba sain yylteriin aduu moridiigi yriƶyylke jabadal „koolkoosiin aduu ɵskɵlgiin tɵbiin“ medelde baina. Bagtrologiin kɵdɵlmɵriiigi maliin emnelgiin talaar jabuulƶa baina. plemkoosuudta bykii sain yylteriin maluud: sementaal yylteriin ykeryyd 110 tologi, mironoos konid 500 tologoi, morid—105 tologoi kɵrɵsɵn baina.

Ede bygedees baicaaƶa yƶebel, Buriaad Mongoliin respyyblig bol ɵɵriingɵɵ jɵsɵdɵki ƶiliin oido ba ankadugaar tabanƶiliin ţɵgɵskɵkii çanartai dɵrbɵdyygeer ƶilde jirekedee socaliismiin zam deere bataƶan socaliismiin aƶa akuin byke suuri tabigdasan baina. Socaliis kɵdɵɵ aƶaliin yiledberi bolbol syylçiin teeknigiin gyiceelyydiigi daiçalan abça, gabşagai teempeer dabşaƶa baina. Kerbejee Buriaad Mongol respyybligiin debisker deere ɵngɵrɵgçɵ 1931 ondo miin 2 MTS ba 5 MSS-uud kɵdɵlbɵrilɵsɵn aad, odoo 1932 nndo 9 MTS kɵdɵlmɵrilƶɵ baikiin kamta, ƶiliin eceste 13 MTS, 18 MSS bolko uçartai baina.

Maşiina tragtariin staanca bol, byke ţarilgiin 20% ba MSS-uud cabçalanii 43%-iigi eƶemdeƶe baina.

Gazariin refoormo kojordoki ƶildee jabuulagdaƶa baisanii ƶabşaanda niudargaçuud ba nojoçuulaas 213 mingan ga gazariigi abça, kolkoosuud ba ygeitei dundaçadaltanii aşaglalda ɵgtɵkɵɵs gadana nyydel ba zarimdag nyydel baidaltai 8 mingan aƶaliigi suuriƶuulan tɵbkinyylsen baina. 1931 on boltor aƶa akuigaa bolboson josoor debƶyylkiin uçaraa gazariin aƶaliigi ƶokioon baiguulkiin uçaraa kudag maltakaas ekilen neleed jikeken jikeken kɵdɵlmɵri jabuulagdasan baina.

1932 ondo 1395 mingan ga gazarta trangylicioniin kɵdɵlmɵri jabuulƶa, MTS-iin debiskeriin aƶaliin eskemƶiigi 857 mingan ga gazarta yiledke, 3 mingan ga gazariigi usalka, 2800 ga gazariigi kataaka, 30 kudag maltaka zerge kɵdɵlmɵri jabuulagdana.

Kaadriigi beledkekiin uçaraa kɵdɵɵ aƶaliin erdemiigi surgaka gazarnuudiigi emkidkeseni: agrofeepeedintityd makalig mal aƶaliin, teƶeeliigi erkilegçediin kɵrɵsɵ saiƶaruulka deede ba dunda surgaka gazaruud togtoson baina. 1932 onii namar cagaa zootekveţerinaariin teegnikyym neegdekeer baina. Dursagdasan gazarnuudas beledkeƶe gargasan tuskai mergeƶelted: ƶooteegnigyyd-29 kyn, gazar eskemƶelegçed-65 kyn bolno. Oiriin ƶil kagasiin yjede buţarkai ƶiƶeg aƶaluud socaliis josonii tomokon aƶaluud bolƶo dyyresen baika uçartai.

Buriaad Mongol ulasiin aƶa akuigi debƶyylke kojordugaar taban ƶiliin tɵsɵbiin tɵlɵblɵɵn ƶokioogdoƶo baika tula, ɵrgɵn tɵmɵn kolkoosiin geşyyd ba aƶalçan araduud ugtan abça saitar tanilcaƶa, gabçagai alkamaar urigşadaa alkajaa.

Buriaadiin aƶa yiledberiiin kɵgƶoltiigi deere ɵrgɵkɵ

BK (b) Namiin moƶkoomiin ƶɵb kɵţɵlbɵriɵɵr manai Buriaad Mongol ulas bolbol aƶayilndberiiin ţalaar ƶil jireke tusam ulam byri kɵgƶɵn debƶeƶe 1917 onii ugtaabariiin kubiskaliin uridaki baidalaas yndeseer kubilaƶa socaliis respyyblig bolƶo çadasan baina. B. M. ulasiin debesker deere kubiskalaas urida oiroodo 7-8 tukai aƶa yiledberinyyd baisan bolboç bygedeeree kɵrɵngɵtɵnii eƶemdelge deere baigaad, Buriaad Mongol aƶalçan aradiigi mɵlƶɵkiin ƶebseg baisan şuu.

Odoo yjede abça yƶeke bol manai B. M. ulas bolbol ilangajaa taban ƶiliin tɵsɵb dotoroo aƶa yiledberiiin urgaciin ţalaar aikabtar amƶaltatai debƶeƶe baina. Gebel Deede Ydiin modonii zavood, Kliyyjeviin modonii zavood (saja bii bolƶo baisan) Selengiin soodo sylfaadiin zavood, Biroozoviin Kirpiiciin zavood arkiiin zavood, Cɵkiin arisanii Zavood, Mikanliid (tɵmɵriin yiledberi) geke mete olon zavooduudaas gadana mɵnɵɵ yjede barigdaƶa baigaa şiliin zavood, şine elegtriin staanca makanii ba Konceerbiin Kambinaad bolon ƶyyn sibiir dotoroo jikeken çanartai bolko, Goofmaanii pieeçe metiin barilganuud bolbol aikabtar jikenyyd şiidkekii çanartai ba byteed kɵdɵlmɵridɵɵ orokodoo byteen gargaka edleliin talaar nileed jikenyyd dabaltanuudiigi ɵkɵ aƶa yiledberinyyd baina şuu.

Tyynii caana B. K. (b) namiin tɵb Komiteediin ba ƶasagiin gazariin zygees saişaagdaƶa manai B. M. ulasiin debesker deere paravooz ƶasaka Vagoon kiike tuiliin jikeken ƶavood barigdakaar ekileed baisan yjetei.

Ene jikeken gigaantiigi 1932 ondo dyyrgeƶe kɵdɵlmɵridɵni oruulka josotoi ba mɵn Zavoodiin byteekeni bol: 1080 tomo paravooz, 1200 ed baraanii ba 2000 pasaƶiiriin Vagoon nege ƶildee gargaƶa baika kyçetei aƶai. Gadana pooezdiin zamiin keregcelyydiigi jike oloor byteeke ba tus zavoodiin gyiced kɵdɵlmɵridɵɵ orokodoni enyynde oroi kamta 12,000 kɵdɵlmɵriçɵd, alba kaaçad ba mergeƶegsen kɵdɵlmɵriçɵd kɵdɵlmɵrilɵkɵ josotoi.

Uçar iime bolkolo tus zavoodiin baiguulalta bolbol gancakan Buriaad Mongoldo bişe byke SSSR-te jikeken udka çanartai kereg mɵn bolono.

Manai B. M. ulas dotoroo kɵngɵn ba kɵndɵ aƶayiledberinyydiin bykii byteen gargaka edleliin talaar ulam byri ƶilees ƶilde urgaƶa baina gebel 1928-29 onguudta 1613,3 mingan tɵkɵrigiin edlel gargasan, 1929-30 ondo 1834,6 mingan tɵkɵrrig, 1931 ondo 2388,7 mingan tɵk. ba 1932 ondo bolbol 3998.3 mingan tɵkɵrig, geke meteer ƶil byri kɵgƶɵƶɵ baina.

Tyynii caana aƶa yiledberiiin kɵgƶɵn debƶeke byri tyyntei kamkotiin aƶa yiledberiiin kɵdɵlmɵriçɵd adali debƶen urgaƶa oloçoroson baina gebel (dunda toogi abça yƶekede) 1928-29 ondo ugtaabariiin negende miil 232 kɵdɵlmɵriçɵd baisan, 1929-30 onii ugtaabari şariin negende 303 kyn, 1931 onii ugtaabarida 512 kyn ba 1932 onii ugtaabarida bolbol 659 kyn boloson baina. Enyynees yndesen Buriaad kɵdɵlmɵriçɵdiin urgaca bolbol 1929 ondo medɵe ygei ba 1930 ondo oroidoo 34 kyn baisan, 1931 ondo 46 kyn boloson, 1932 on bolkodo 260 kyn bolƶoi.

Kɵdɵlmɵriçɵdiin kɵlɵsɵnii urgaciin talaar bolbol 1929 ondo 63 tɵk. 04 mɵngɵ baisan, 1930 ondo bol 63 tɵk. 46 mɵn, 1931 ondo 83 tɵk.-72 mɵn, ba 1932 ondo bolkodo 91 tɵk. 05 mɵn. geke meteer urgasan baina.

Aƶaliin byteesiin urgaciigi nege kɵdɵlmɵriçɵnii nege sarada byteeseniigi ƶişee abça yƶebel 1929 ondo 499 tɵk. 77 mɵngɵn baisan, 1930 ondo 390 tɵk, 1931 ondo 470 tɵk. 50 mɵngɵn ba 1932 ondo 505 tɵk. 60 mɵn, boloson baina. Aƶa yiledberiiin keregcelde gargasan mɵngɵn ƶɵɵriin debƶeltiigi toogoor yƶyylke bolbol 1929 ondo 369,9 mingan tɵk, 1930 ondo medee ygei ba 1931 ondo 408,7 mingan tɵk, 1932 ondo 505 mingan tɵk-geke meteer urgasan baina.

Ene deere, dursagdasan manai B. M. ulasiin aƶa indyystriiin kɵgƶɵltiin baicaaka ţoonuudiigi karaƶa yƶekede 1928-29 onuudiin yjees naaşa 1932 on kyrtele juu taban ƶiliin tɵsɵbiin 3 ƶil dotor kotiin aƶa yiledberiiin kɵgƶɵltɵ ba enyyntei kamta kɵdɵlmɵriçɵd bolon aƶaliin byteese neleed ygei kurdan teempeer urgasan baina şuu. Manai B. M, ulasiin ene tuiliin jikenyyd ilaitata dabaltanuud bolbol BK (b) namiin ţɵb komiteed ba tyynii ƶoloodogçɵ nɵk. Staalinii kɵtɵlbɵri dooro jabaƶa, Moƶkomiin ƶɵb kɵtɵlbɵriiin aça tusiigi ilete karuulaƶa baina şuu.

Gadana kɵdɵɵgiin olon tɵmɵn kolkoosçɵd ba ɵmçiin aƶalta ygiitei dundaçuud bolbol aƶa yiledberiiin debƶeketei kamta ţedenii sanal sedkel ukaan mederel ba erdem gegeereleni ulamaar kɵgƶɵkɵtɵi kamta edebki keşeeleni adali ɵrgɵdɵƶɵ kɵdɵɵ aƶalaas kotiin indyystriiin yndesen kaadra bolon elseke jabadal jikeer urgasan suu.

Uçar iime bolkolo tyryyşiin taban ƶiliin 3 ƶiliigi dabaltiin amƶaltanuudaar ilan garaad baikadaa manai zorilgo bolbol taban ƶiliin syylşiin tɵgɵskɵkii çanartai ƶiliigi gabşagai josoor tɵgɵskɵn dyyrgeke aikabtar jike kariuucalgaţai bainabdi.

Kojordugaar taban ƶiliin tɵsɵb dotor manai B. M. ulas dotor kɵndɵ ba kɵngɵn uƶa yiledberinyydiigi byri oloor debƶyylke bainabdi gebel 35 şine aƶa yiledberinyydiigi baiguulka ba kamta edende 140-186,8 mingan tɵk. kereglegdeke josotoi. Ene jikeken aƶa yiledberiiigi kyçendeni oruulka jabadal bolbol B. M. ulasiin olon tɵmɵn aƶalçan aradiin ɵmɵnɵɵs edebki keşeeliin yyskeliigi maşa jikeer ereke josotoi baina.

Iimede caaşadaa aƶa yiledberiiin urgaciigi toogiin ba çanariin talaar byri erşemtei debƶyylkiin tula juu kiike josotoi bide gekede en tyryylen nɵk. Staalinii 6 ƶyiliin tyykete ƶaabarinuudiigi bodoto aƶal kereg deereni bejelyylen gyicedkeke ba aƶa yiledberinyydte ţyynii kɵtɵlbɵriiigi ton todo şineer jabuulka bolon byteen gargaka edleliin çanariin ba edleliin, yniigi kimdaruulka metiin koinoos daiçalkii josoor temeceke bolƶoi.

D. Ƶ.

San ƶasa ʙol socaliismiin ʙaiguulaltiin negen jike yndesen

Buuriaad oronii 9 ƶiliin oi deere baigaa san ƶasiin zorilgo tukai,

(B M A S S R san ƶasiin aradiin komisaar nɵk. Teelinii ʙiçegees)

Manai nam bolbolaa ulas tɵriin çanarţai çukala zorilganuudtai kamta san ƶasiin jabuulalgiigi aikabtar jeke çanartai kereg bolgon jabuulaƶa san ƶasiin aƶaliin tɵsɵbiin bykii deereni jamar zerge baisaniigi kinaƶa, ulasiin bolon niutagiin bagcaanuud alimad zerge dyyrgegdeƶe baisaniigi, socaliisiin kelteste san ƶasiin bɵɵgnɵrɵkiigi ƶeeliliin kɵdɵlmɵri jamar jabaƶa baisaniigi, san ƶasiin toocoonii ƶuram ebdeke ygeigi garaşiin jabadalaa kimgadalga kiiƶe baisaniigi, kɵdɵlmɵriiin byţeeliigi jekedkeƶe ed baraanii yniin ɵɵriin cengiigi kimdaruulkiigi too ba çanariin talaar ediin byteelgiigi jekedkeke jabadaliigi ba bodoţo kereg deere aƶaliin bykii salbariluudţa toocooto josonii nebtergegdeƶe baisaniigi şalgan karaƶa baina.

Socaliis aƶaliigi baiguulka erilge bolbol ene kandalgiigi suladkaka bişe karin çangadkakiigi kereglɵƶɵ baina.

Bykii san ƶasiin kɵdɵlmɵriigi namiin kanamƶa ba nam ƶɵblɵliin olon niitiin, tyynde san ƶasiin froontiin gabşagaiçuud, kɵdɵlmɵriçɵd kolkoosçon, komsomoolçuud, yiledberiin ebleliin ıdebkidees kabaaduulan tedenii kinamƶa kargalƶalga dooro jabuulagdasanii açaar Buriaad oronii 1931 onii ba 1932 onii ekin kvartaaliin sana ƶaciigi kuriaan ƶagsaaka tɵsɵb gyisedkegdeƶe, enyynii uçar aradiin aƶalda sojol bolbosoraliin keregte, ulas tɵriigi bekiƶyylke somololtonor tuskai garşadaa byrin ƶoriuulagdaƶa çadagdaba. Iime byteelyyd bolbol cagaasan mɵngɵ ilyy keblelƶe gyicedkegdesen biçe, karin ene ƶiliin ekin kvartaalda ergiceede baisan mɵngɵn koroson baina. Ene bolbol mɵngɵnii ergiciigi caaşadaa bataƶuulka aikabtar çanartai uçar mɵn.

Gebeç, san ƶasiin bagcaagiin oroco tuiliigi gyicedkekiin ba ƶɵɵri ƶagsaaka kampaaninuudiigi jabuulalgiin uraskal bol neleed olon aimaguudta kyresen ilaltanuudta bekidkeƶe, çadagdaa ygei baina. Ɵɵrɵɵ byteke josondo naidaka oportuniis kandaltiin ylegdelyyd bɵkii gazaraa byrin yndeseerni usadkagdaƶa çadagdaa ygei ba san ƶasiin froontiin ƶagsaaliigi ebdeke gazaruud baidag baina.

Socaliismiin baiguulalţa bolbol san ƶasiin udka çanariin jike tus yge jarildaad dyyrgekiigi bişe, arban konogoos udaaki arban konogto oroko byri, saraas sarada oroko byri san ƶasiin prograamiigi dyyrgekiigi kereglɵƶe baina. San ƶasiin prograamiigi gyicedkekees gadana taban ƶiliin tɵsɵbiiı tɵgɵskekii çanarţa dyrbedeki ƶiliin tɵsɵb bykelidee ilyybçeler dyyrgegdɵke josotoi. -Koino kɵ coron baisan tasag gazaruudiigi çangalaƶa, ɵɵrɵɵ byteke josondo naidakiin biçiikanç yƶegdelyydte katuu cokidol ɵgɵƶɵ orociin bagcaagi ƶaabal dyyrgeke ba ƶaralaltatai somololtanariin ƶuramiigi narinaa sakiƶa yiledberiiin ba barilgiin prograamanuudiigi ƶɵɵriin talaar kangaƶa tɵsɵbiigi gyicedkeke josotoi. Tyryyçiin zergede bagcaagiin urda tabigdasan ujalganuuda cag ɵolƶortoni dyyrgekiin kariuucalga aƶaliin emki ƶurgaanuudiin urda tabigdaka josotoi, neleed mɵrtɵi mɵr ygei şaltagaanuudiigi dursaƶa Prolitaariiin Ulasiin erilgiigi saatuulƶa bolko ygei. Mɵngɵn ƶɵɵri beledken ƶagsaaka keregte ulas tɵriin nebtereliin niitiin kɵdɵlmɵriigi suladuulƶa jaabaç ţaaraka ygei bişuu.

Ulas tɵriin aƶaliin ba tyyn dotor oroson san ƶasiin keregte ene yjedɵ aikabtar çukala şiidkekii çanarţai bygeed ɵdɵrɵɵs ɵdɵrtɵ urgaƶa baigaa ƶɵblɵliin naimaagi ba tyynei yndesen kelkiee bolko kolkoosiin naimaagi debƶyylke kereg ƶydkyylkiin koinoos oroldoko josotoi baina.

Aşag olƶoboriiin edlel kereglelyydiigi niite olonii delgyyr deere gargaka jabadaliigi yrgedkekii çangalaka ba kolkoosiin ba ɵmçiin aƶaltanii kudaldaka juumiigi jikedkeƶe, kotiin delgyyryyd deere kɵdɵɵ aƶaliin boro bodoi kooliin ƶyilyydiin naimaa yrgedkekiin jabuulalga erkilegdeke josotoi.

BK(b) Namiin XVII dugaar konfereence kuraliin togtooldo genedte biçesen bişɵ onçolon tɵmdeglesenii bol:

„edlel baraanii ilangajaa butarkai ƶiƶig naimaanii ergiceegi yrgedkeke ba bykii aƶaliin kɵdɵlmɵrinyydte aƶaliin toocooto josonii delgeryylke joson bolbol manai aƶaliin dotor baisan aikabtar jike ba kereglegdeƶe çadagdadag ygei eldeb ƶɵrinyydiigi kereglen socaliis ƶasiigi jikedkeke ba tyyn deerees bykii socaliişmiin baiguulaltiin materiaalnii yndese bekiƶyylke jabadaliin onison tylkidese bolƶo ɵkɵ josotoi.“ San ƶasiin oronuud bolbol ƶɵblɵliin naimaanii ergiceegi yrgedkekiin tula, ed baraanii ergiceegiin delgerkiin tula, kolkoos ba ɵmçiin aƶaltanii naimaagi delgeryylkiin tula ba tyryyçiin kereglɵliin ed kereglɵliigi debşɵɵkiin tula temeceke josotoi.

San ƶasiin oronuudiin çukala jike zorilgo bol yndesen barilganuudta ƶɵɵri ƶɵb tabika josiigi emkidkeke kereg baina.

B-MASSR-iin oroşo garaşiin bagcaani 9 ƶiliinyjede 3,1 milijoon tɵkɵrig baisan, mɵnɵɵbol 25 milijon tɵkɵrig keterɵƶɵ baika bɵgɵɵd enyynii 10,5 milijoon tɵkɵrigni bol aradiigi gegeeryylke garşada ƶoriuulagdaba. Iime jikeer Buriaad-Mongol ulasiin biudƶeed urgasan uçarni aradiin aƶal ba Buriaad oronii oroşiin jike bolsonii yre bɵţɵɵl mɵn geƶe temdeglebel ƶokino.

Namiin ƶinkeni şugamiigi ƶɵb bejelyylsenii açaar namiin moƶiin komiteediin kɵtɵlbɵri dooro angiiin temeceenii kurcadasan yjɵ cagta, niudargan, lama, nojod angiiin daisadtai şuud temeceƶe, tɵdenii itegemƶeten baruun ƶyynii oportynistanuudtai ba jike orosiin deerenkii yƶel bolon niutagiin yndese jasa barimtalaka naconaliism yƶel gargalgatai kaira ygii tɵmeceƶe ilasanii yreer enɵ jikɵ ilaltanuudta kyregdebe,

Buriaad orouii aƶaltan bol taban ƶiliin tɵsɵbiigi 4 ƶilde aradiin aƶa-

(Yrgelƶeleini 3 daki niuurta)

(BMASSR-iin Aradiin gegereliigi erkilke komisaar nɵk. Daşadondobiin biçeg)

(Ekin niuurlin yrgelƶeiel)

çanarani teeknikym, faabrig zavoodiin kolkoos sovkoosiin surguulinuudiigi byridyylke jabadaliigi kangaƶa çadaka ygei boldog baina. Ene ƶilde bidener bol dunda şatiin surguulida 12700 kyniigi abka josotoi ba kojor dugaar tabanƶilde 7 ƶiliin ujalgata surguuliiigi jabuulƶa tyyniigee 1935 ondo tɵgɵskɵkɵ josotoi baina. Kojor dugaar ţabanƶiliin syylde dunda şatiin surguulinuudiin kontingeente bol 52500 kyrsen baika josotoi ba tedenii 20400 Buriaaduud baika. Dunda şatiin surguuli tukai iime sanamƶa baina. BMASSR-iin 10 ƶilde orokodoo bidener bol, ɵɵsediingɵɵ dunda şatiin surguulinuudiin teempiin yldeƶe jabasaniigi usadkaka, surgalţiin çanariigi saiƶaruulka surguulinuudiigi yndeseƶeryylke jabadaliigi gabşagaiçalan kurdabçalkiin loozongoor oroko josotoi geƶe medeke keregtei.

Aradiin gegereliin kaadriigi beledkeke talaar aguu jikeken dabkilţaţai bolbo bide gebel: Buriaad Mongoliin Avtonoomito Socaliis Soveed Respyybligiin anka togtosonoos koişo ene 9 ƶil dotor gurban vidteeknikyym, nege uran saikanii teeknikyym, nege pedagoogiin instiţyyt, 2 rabfaak, 1 ƶɵblɵl namiin surguuli neegdebe. Ene 1932 onii syyl kyrter ɵçɵɵ nege pedteeknikyym neeke, odoo baigaa ZNS-iigi 2 ZNS bolgon şinedken emkidkeke, Komuniis yniversiteedyydiigi neeke ba odoo kedelƶɵ baigaa pedteekniky-miigi ɵrgɵdkɵkɵ bide. Zɵgɵɵr odoo baigaa pedteeknikymyyd ba surgagçadiigi selben beledkeke kyyrƶenyyd bol şurgagçadiin kaadriin talaar aguu jikeken eriltiigi tonç kangana ygei. Jɵrɵ sorgagçadiin kaadriin probleeme bol ton çukala sanal tabigdaka josotoi, şiidkekii çanartai prodleeme mɵn, ene kurça erelte bol kojordugaar tabanƶil dotoroo ƶaakanç ƶɵɵlɵrkɵ ygei. Uçar iime deerees niitiin kɵmɵƶɵliin, surguuliin nasa kyree ɵdii bagaçuudiigi kɵmɵƶyylke ba nasa gyicegçediigi gegeeryylke bolon kyygediin komuniis kɵdɵlɵɵnii kaadriigi beledkeke arba çakam eldeb janƶiin teeknikymyydiigi delgeryylke sanamƶa garsan ba mɵn ţereçelen kojordoki pedinstityyd orosiigi neeke tukai asuudal tabigdaƶa baisan baina. Toogiin talaar debƶeƶe baisaniigi keleke zuuraa çanariin taliigi temdegleke ƶailaşa ygei, baina. Socaliismiigi baiguulka jabadalda keregtei ali bykiide bolbosorson kynyydiigi beledkeƶe çadaka kaadriigi beledkeke kereg bol tonç kariuucalgatai kereg mɵn aƶai, karin iime derees pedagoogiin surguuliiin çanariin tɵlɵɵ temeseke jabadal bol manai gol zorilgo mɵn bolno. Surgagcadiigi beledkeke surguulinuudiigi gyiçedeer yndeseƶeryylke kereg bol ene ɵdɵriin eelƶeende tabigdaƶa baigaa ton çukala zorilgo mɵn aad odoo kyrter gyiced kangalţa ygeigeer tabigdasan baina. Buriaad Mongol Respyybligiinii togtosoor 9 ƶil bolood baigaa ene yjede bide bol surgagçadiigi beledkeke surguuliiigi delgeryylke tukai ba surgagçadta Leeninii ƶaabariaar kandaka loozonguudiigi urdaa ceke tabika josotoi bide.

Utas tɵriin bolbosoroliin niitiin kɵdɵlmɵriiin talar neled jikeken amƶaltatai ba dabaltaţai bide gebel: a) Ene 9 ƶil dotor biçeg ygeigiigi usadkaka jabadal bolbol 1923 onddo 16,9 proceente baisanaa odoo ƶiliin ijyyniiin 1 ɵdɵriin medeegeer 78% kyrter deeşee bolson baina. Erkilegdeƶe byke respyybligiin şojoliin dobtolgodo 511 kyn kanduulagdasan ba ene sojoliin dobţolgiin zorilgo bol (Aga, Kiaagta, Ekired-Bulgad g. m.) neleed olon bişeç aimaguudta biçeg ygeigiigi gyiced uşadkaka baisan. Odoo niitede yseg biçeg medeke bolson aimaguud gebel Bookon, Alair, Deede-Yde koto ede baina. Buriaad Mongol respyybligiigi 1932 onii syyl kyrter niitedee yseg biçeg medeke bolson respyyblig bolgoko jabadaliigi tuilaka josotoi bide. Yseg biçeg baga medeke jabadaliigi usadkaka kɵdɵlmɵri bol ton jikeken programatai; ene ƶilde 59 mingan kyniigi surgaka, aad mɵnɵɵ araikan 2800 kyniigi surgaka ba 16 mingan kyn surgagdaƶa baina. Sojoliin dobtolgiin jɵrɵnki baidal bol kangaltatai geƶe toolko ba BMASSR arba dugaar ƶilde orkodoo „Buriaad Mongol oroniigi niitedee yseg biçeg medeke respyyblig bolgoko“ loozon tabiƶa sojoliin dobtolgodo eris kubilalta kiike josotoi bide.

b) Şine lata yseg erçemtei delgereƶe baina: buriaad aradiin dunda yseg biçeg medeke ygeigiigi usadkaka jabadal lata ysegeer jabuulagdana, niiţe kɵmɵƶeliin surguulinuudiin keçeelyyd latalel yseg deere kiigdene, neleed keb soninuud bol lata yseg biçeg deere gardag bolbo. Şine latazaruulsan kelen bol mɵn kurdaar bejelyylegdeƶe baina. Gebeç lata yseg biçegiigi delgeryylke jabadaliin kurdabçalal bol kangaltatai geƶe bolko ygei. Ene jabuulgiin talaar ton koino yldeƶe baigaa gazar jyy gebel ƶɵblɵliin emki ƶurgaanuudiin kereg kɵtɵlbɵriigi lata yseg biçeg deere kɵtɵlkɵ jabadal ton sula baina.

BMASSR-iin arbadugaar ƶilde bide bol byke kuuşan mongol ysegiigi kalan oroƶo, 1933 onoos ekilen ulasiin kɵlɵ biçeg mɵn bolko lata ysegiigi delgeryylkiin beledkeliin byke kɵdɵlmɵriiigi gyiced dyyrgeƶe oroko josotoi bide.

v. Niitiin ulas tɵriin bolbosoroliin surgaal bol aikabtar jikeer debƶesen baina, enyynii uçariigi ilerkiilebel: odoo unşalgiin baişan 120 baisanaa ene ƶiliin syylde 150 bolkoor baina, ulaan ger 15, buriaad bysegyiçyydiin baişan 26 klyyb, 14 olon niitiin sojol bolbosoroliin baişaniigi ƶiliin syylde baiguulka baina.

Gekiin kamta ene ƶurgaanguud bol 9 ƶiliin turşa dotor şineer baiguulagdasan bolboç byke eriltenyydiigi gyiced kangaƶa çadaa ɵdii baina. Iimees bide bol tyryyçiin taban ƶiliin tɵsɵbiigi dyyrgeƶe çadaa ygei aƶai. Tiime tula 2 dugaar 5 ƶiliin tɵsɵb dotor bidener bol klyybyydiigi jikedkeke, unşalgiin baişanguudiigi şinedkeke 530 kyrter baiguulka, mɵn respyyblig dotoroo 120 olon niitiin sojol bolbosoroliin baişaniigi şineer neeke.

Uran saikanii talaar bidener bol 2 teaatrtai bainamdi, negeniini bol yndesenii baina. B-M ulasta yndesen teaatariin neegdeseniini bolbol aikabtar jike ulas tɵriin udka çanartai negen nɵkɵcɵl mɵn bolƶoi. Biden bol ene şine neegdesen neleen jike keregte byke sanalaa tabika bygeed, klyyb bol yndesen uran saikanii delgereke jabadaliin negen gol çukala ƶyil mɵn bolko baina.

2 dugaar taban ƶiliin tɵsɵbiin tobjogto suuriiin ba nyydel ţeaatar, kɵdɵlmɵriçɵn tariaaçanii zaluuçuudiin teaatr, bagaçuudiin teaatr, kinoo ba radioo g.m. ɵrgɵdkɵkiin tukai uridçalan tabigdaƶa baina.

Yndesen sojoliin talaar iime

---

ilaltatai baisaniigi temdeglejaa.

Byke kolbooto komuniis bolşoviig namiin XVII dugaar konfereence bol yndesetenii respyybligiin ba moƶinuudiin aƶakuin ba solol bolbosoroliin talaar koƶomdoliigi usadkakiin tɵlɵɵ ţogtool gargasan, kapitaliistiin ylegdeliigi yndeseereni usadkaƶa, gamnalta arbiƶaliigi arad amiţanda oilguulko keregtei. Ene jike zorilgonuud bol 2 dugaar taban ƶilde gyicedkegdekɵ baina. B.M.A.S.S.R -iin 9 ƶiliin oi boltor jikeken ilagdaltai bygeed XVII dugaar konfereenciin togţooliigi şuud gyicedkeƶe çadakani damƶag ygei baina.

Yndesenii majagtai prolitaariiin udka çanartai sojol mandatugai.

BK (b) Nam ba tyynii TK bolon nɵk. Staalin tyryytei mandagi

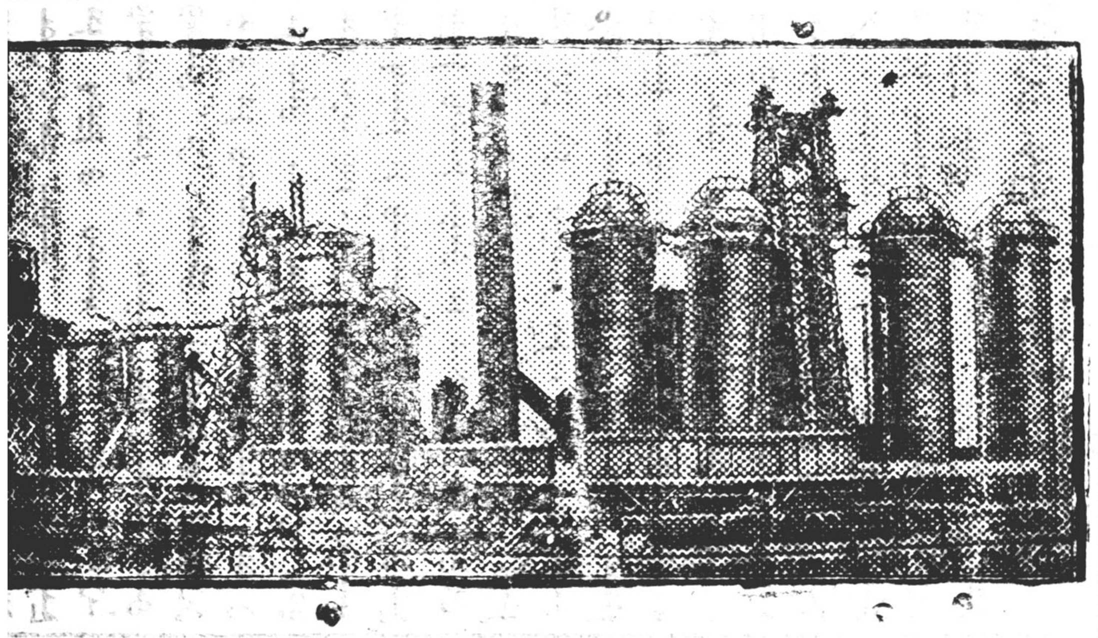
BMASSR mandatugail

Manaida

Voroşiilovski ba Belorecki zavoodiin)omnonuud kagaas ziliingee təsəbyydiigi bolzoroos uridçalan dyyrgebe

/oroşiiloviin neremzete zavoo- n doomnonuudiin ceeke bol ad bolbosoruulan byteeke kagas ingee təsəbiigi ijyyniiin 23 edər yrgebe.

Beloreckiin metalyyrgiiin zavood saraas sara byride yiledberiiin təsəbiigi gyicedkeze, Uraaliin kara metalyyrgiiigi oroilon jabana. Zavood bol ijyyniiin 24 edər bolzoroos urid şirem kailuulan byteeke kagas ziliingee prograamiigi dyyrgebe. 31560 toon şirem kailuulagdasan bujuu prograamiingaa 100,3% gyicedkesen baina.

)blelte ulasiin edle- es metaal maagni kiigdeke bolbo

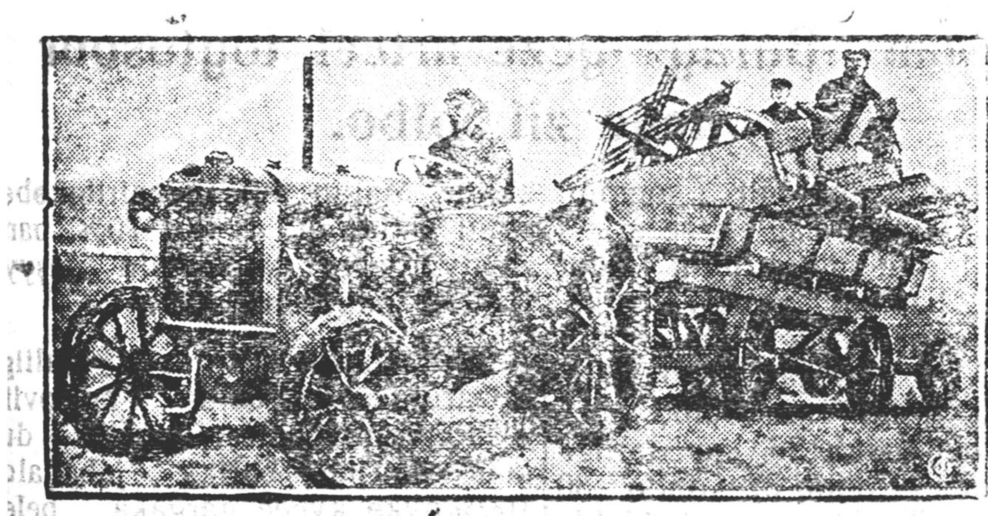
eblelte ulasiin teeknike şine ken ilalta kiibe. Θəsədiin ed- es kiigdesen ton ceber metaal gni turşalga kiike zavoodto zai. Ene bol tuskai sain çanar- kolico kiike arga olgono.

ynli tukai kiigdesen byke kə- ləriçədiigi aliumiiniiin (kyn- cagaan) şinzelkii ukaanii ins- 'diin gabşagaiçuud prof. **Kyz- ooviin** udaridalgaar jabuulsan a.

etaal-maagni bol aliumiiniaas dakin kyngen çanartai.

Neeftiiin kədəlməriçəndə şine sain bairanuudtai bolkoni

Neeftiiin kədəlməriçənii ger bairiin baiguulaltada ene zilde **21 milijoon təkərig** somologdobo. Neeftiiin kədəlməriçən bol əngərsən ziliinkiees 102 mingan dərbəlzən meetr ilyy şine baira abka bolno. Neeftiin aza yiledberitei rajoonguudta 7 faabrig kyykninyyd baiguulagdaka baina. Niitiin ger bairiin baiguulalta, azaliigi kamgaalka jabuulza, jaaslinuudiin baiguulalta geke zergenyydte nileed jike zəəri somologdozoi.

Toorfiin maşiina kiike zavood azalda oruulagdaba.

blelte ulas dotor anka tyryyçiin iin maşiina kiike zavood ijyy 1 de azalda oruulagdaba. Tus zavood bol janvaariiin 1 edər kyr tele $2^{1}/_{2}$ milijoon təkərigiin centei 42 maşiina byteeke aza.

iiriin bəs nekeke kombinaadiin suuri tabigdaba.

vosibiirsk (T). Barnaylde riin bəs nekeke kombinaadiin jike barilganuudiin suuri ta- ba. Ene zilde baiguulaltada iljoon təkərig gargaşalagdaka i. Sibiiriin kombinaadiin kə- dəlməriçən bol Taşkeentiin kombinaadiin kədəlməriçəntei barilgiigi bolzoroosoni uridçalan gyicedkeke jabadalda **sacaliis məriicəə** kiike gebe.

ieeniiin socaliis baiguulaltiin froontodo şine ilalta.

mceniiin kədəlməriçən ba an bol Kavkaasiin caada oro- kiimel argaar usalaka, kolbooto n kəbəngiin keregte busa- medelees garka, kədəənii aza i socaliis josoor şinedken ulka, kaanta zasag ba olon n imperaliistanariin aagintaas talkiduulan darlagdaza, mdyylegden sandarsan Ar- iigi tyryy jabasan socaliis bolkiin teləə temeceke teme froontodo basa nege jike- ilalta kiibe.

k. Staalinii neremzete gazar a subagiin tyryyçiinki neeg- . 50 ga gazar usalaka baiguu n kədəlməriçən ba inzeneer igyyd bolbol bolşoviigiin kur- alaliin teləə temeceke temee gabijaataigaar kədəlmərilsən a.

yryyçiin subag byteeke kədəl- idə 940 mingan dərbəlzən er gazar ba 90 mingan dər- ən meeter kada çuluu mal- aba.

yicedkesen amzaltanuudaa yylze, namiin jərənkii şugam, inii yndesenii bodolgiigi ze- beer bejelyylke, BK (b) N-iin TK-iin 1931 onii oktiaabari 31-nii togtool, namiin XVII dugaar konfereenciin togtooluud ba namiin udaridagça nək. Staalinii zabarinuudiigi gyicedkekiin teləə temeceke temeceliigi byri jikeer kyçee çarmain yrgelzelze Armeeniiin bolşoviiguud bol angi ygei socaliis bəlgəmdə oroko zamaar olon təməniigi caaşadaa kətəlkə baina.

Tedeniide

Jikeeken traansportiin kampaani teserbe

NIJUU JOORK, (T) Çikaago kotiin traansportanuudiin jikenki kubiiigi medeldee bariza baisan **„Rapid tranzit kompani"** geze Çikaagiin traanspartiin fiirme garzatan sandaraba.

1929 ondo tus kompaaniiin kədəlzə baigaa kapitaalani 106 milijoon doollor baisan. 1930 ondo tere naloogoo teləkə çadal ygei baisan aad, odoo 2 milijoon doolloriin jaaral bolzorto ujalganuudaa teləzə çadakaa arga ygei bolood baina.

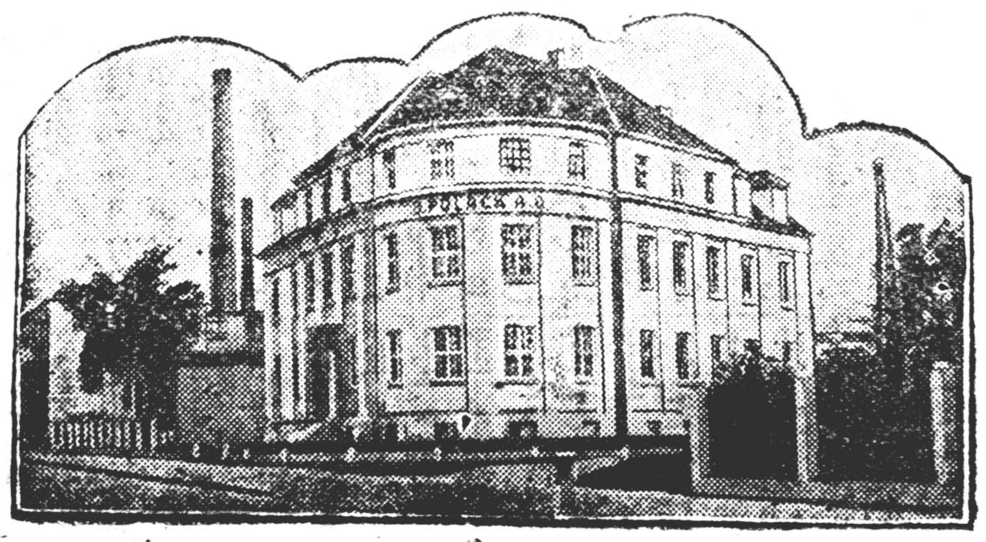
„Rapid tranzit kompaani" bol 1929 ondo 200 milijoon kýniigi çeresen aad, 1931 ondo 150 milijoon kyniigi çirezei.

Japoonii altani gadagşaa urasaza baina.

TOKIOO, (T). Japoonii zasagiin gazar bol 15 milijoon ijeeniin centei alta Ameerika ilgebe. Jieeniin yne caaşadaa unasaar. Syyliin yjede 100 ijeeneni 26,5 doollortoi tencyy bolood baina.

Sara dotor 182 kyn bejee alaba.

BERLIN, (T). Zasagiin gazariin medeegiin josoor, teseşe ygei dutamag jadamag yleskelen baidaltai deerees Berlinde syyliin sarada 182 kyn bejee alaba.

ZURAG DEERE: Germaanidaki rezilnees eldeв [edlelyydiigi kiideg „Polaak" geze zavood. Ene zavood odoo kaagdaad вaina. Yynli kagdasanil ulamaas 1500 kədəlməriçən kadəlmərləəs gargagdaвa.

Ameerika ba Kanaadade şine sandaraluud bolzo baina.

NIJUU JOORK, (T). „Aligema ctili kompaani" geze bulad bolbosoruulagça fiirma sandarsan deere sonoskogdobo. Çikaago kotodoki Tus byridee 10 milijoon doollor zəəritei 3 baanka kaagdaba. Baankanuudiin sandaraluud ulam oloşorço baina.

Basa kudaldaanii gazaruudiin sandaraluud ulam jikedene. Ameerika ba Kanaadadaki butarkai kudaldaanii 200 magaziinuudiigi kinagça **„Grendsilveerstoro"** geze fiirme sandarba. Tus fiirme bol 14 milijoon doollor kapitaaltai azai.

Ameerikiin kinoo ba teaatruudiigi kinagça **„Toks tiatrş korporeiçen"** gezə fiirme 6 milijoon doolloriin yre teləzə çadaka ygei baisan deerees sandarsan deere sonoskogdozoi.

Ameerikiin biudzeed dutagdaltai baiba.

VAŞINGTOON, (T). Ameerikiin biudzeediin dutagdalani əngərsən zilde 2885 milijoon maarka bolson geze finaansiin ministeerstve medeecebe. Baankanuudiin sandarça, məngə niuuka kadagalka jabadaluudiin jikedesenii ulamaas ulasiin məngən sangiin baidal ulam berkedeze baina geze Nijuu Joorkoos medeecene. Syyliin doloon konogiin syylçiin keden ədəryydtə 86 baanka sandarba. geze Ameerikiin nege sonin sedkyl biçene.

NIJUU JOERK, (T). „Jasyla neoşinel elegtrig payr kampani" geze enegeetikiin treestedə kamaatai jikeeken kampaaninuudiin negeni sandarba. Eue bol 600 milijoon doollor kapitaaltai baisan bolboç, 250 mingan doolloriin tərəciigi teləzə çadaka ygei baizai. Ene kompaaniiin sandaral bol „Jnsyl" gegçiin byke çisteemiin sandaraliin təmdeg mən. „Neiçen elegtrigees" tedkemze abagça „Neişional piublik servis korporeişen" basa sandarçai.

BMASSR san zasiin aradiin komisaar nək. Teelinii biçegees

(Ekini 2 doki niuurta)

liin bykii saibarinuudaar teden dotor məngən sangiin təsəbiigi erçemtei dyyrgeze kojor dugaar tabanziliin prograamiigi gyicedken orokodoo kyrebei.

Manai Buriaad oronoo kojor dugar taban zilde aradiin azaliin kəgzəkə ba olziin jekedeke zam aikabtar yrgen bolko josoni bolbol 120 millijoon təkərig barilgadani garşalagdaka remzavood barilgatai ba orondoo baigaa delekiin baigaaluudiigi zarim zergeer açalan orokotoi baricuulan karakada jikebaina.

Buriaad oronii kədəənii azal bolbol caaşada kolkoosto eleryylke, masiina teeknigi nebteryylke ba kolkoosuudiigi aza akuin talaar bekizyylke maliin azaliin əskəbəriigi bolboson zam deere uruulka, tarilgiin talmaigi yrgedkeke ba tariaanii yriziliigi arbizuulka sovkoosiin azaliigi bekidken yrgedkeke zam deere bidende aşar bolzo əkəni urgaka bolkoni mən.

Finaansiin froontiin kədəlməriçəd ba gabşagaiçuud bol manai rispyybligiin caaşaa debzekə tukai jiree ədiin ton bajalig teləbləəgi urdaa karaad baikadaa, bidener Buriaad Mongol ulasiin arbadugaar ziliin bocogon deere, 9 zil dotor olson aguu jikeken turşalga ba dabaltanuudiin yndese bolgon fenaansiin frontodo əşəə jikeken kyçe zadalaa əkə josotoi bide.

1932 onil manai zoriigo bol juugebel byke finaansiin təsəbiigi gancakan dyyrgekeer kizaarlaka bişe, ilyybçelen dyyrgeke josotoi Məngən sangiigi elsyylke təsəbiigi gyicedkeke jabadaliin yndesen garal bol sain duranii teləbərinyyd ba ilangujaa urislamzanuud mən. „Təgəskəkii çanarta dyrbe dygeeriin urislamziin taraka josotoi təsəb Buriaad Mong ulasiin zasagiin gazaraas 6,850 milijoon tək baicaatai batalagdasan ene bol kədəlməriçədiin koligtiivuud ba kolkoosçon arad azaltanii kedii edebki keçeelteigeer kandaea baisanci bol aimaguudiin emkənyydiin zygees iime çukala ulas təriin udka çanartai kampaaniigi emkidkeze çadaa ygei enyynii nlas tərиln udka çanariigi oilgoo ygei ba əərəə bətəkədə naidasanii bolon zarim aimaguudta ulas təriin niitijn kədəlməriiigi ərgəər jabuulaa ygein yreer ton aaliaar jabaza baina (ilangajaa Alair, Ekired-Bulagad, Tynken, ba Zakaamin aimaguud). Iime buzagai uçar baidal bol kolkoosçon ba əmçiin azatanii dunda ulas təriin çanartai niitiin nebterelgiin kədəlməriiigi ərgəər jabuulkiin yndeseer ton oiriin ədəryydte gyiced usadkagdaka josotoi azai.

Ene urislamza boi ton bogonikon bolzor dotor gyiced taraagdaza, enyynii mən orolto bol təsəbiin josoor cəm ilseke jabadaliigi kangaka josotoi. Məngə nəəcəlkə kaasta uruulalta kiike kooperatiivin emkinyydnii byke salbarinuudiin əəcodiingoo geşy ydees dain məngə cugluulka ede bygede bol şiidkekii çanartai tasaguud mən baina. Kədəəgəəs ekileed respyybligiin bydzeed kyrter baigaa byke bydzeedyydiin oroltiin taliigi gyicedke kereg bol finaansiin emkinyydiin ədər byriiin daiçalakui zoriigo mən. Çukam iime erke baidaliigi tabiza Buriaad oronii socaliis baiguulaltada fenaansiin bata suuriigi baiguulza çadaka ba angi ygei socaliis Buriaad oroniigi baiguulka jabadaliigi kangaza çadaka bide.

Nək. Buda Garmiin bol bol Kilogo Kuacain rajoonii Arkiliin somonli „Uiaan baatar" geze komuuniin geşyyn ba mənəə yjede ekin şatiin surguuliiin surgagça, BK (b) namiin bodoto geşyyn baina.

Nək. B. Garmiin bol ankanaas koişo zoboko tulikiigi yzeseer ene boltolo jiresen ba 1926 onoos koişo somonii zəbləldə kədəlmərilsən ba 1929 onoos surguuliiin surgagça bolzo jabakada ynekeeree gabşagaigaar kədəlməriəə jabuulsan tula rejoonii surgaçadiin 1932 ondo bolson konfereence kural deere şagnagdasan baina.

Nək .D. Timofeejev bol BM ulasiin kebleliigi erkilke (Tipograafi) gazarta kədəlmərilzə baisan gabşgai kədəlməriçən baina.

Nək. D. Timofeejev bol komsomoliin azakuin toocoonii coki dosoto brigaadiin brigadiir ba əərəə yiledberi sangiingaa təsəbiigi 132% gyicedkedeg tula zavoodiin derkedeni gurbalsan emkiiin zəgəəs şagnal abasan baina.

Θвəsəkuriaalgada oroko cag вoloo

Bargazanii „Kuвiskal" komuuna əвəsəndəə orobo

Bargazan, (Telegraamaar abtaba) **Tus aimagiin jikeken „Kubiskal" geze komuuna əbəsə kuriaalgada ijyyliin 5-nii ədər ekilze orobo.**

Tuskai biçegçe Galindabiin.

Θвəsə kuriaalgada вeledkeze вaisanii medee

326 kolkoosuudtai 136057 ba əmçiin azaltantai 9399 ga. cabçalanii gazarta geree biçeg batalba.

Θbəsənii maşiina 1424, tyynii 914 zasabari kerеgleke baisanaas odoo zasagdasaniini 664

Toşiiliin aparaad 380 bygeed 163-nii zasabari keregleke baisanaas 90 zasagdaad baina.

Morin tarnuur 845, tyynii 631 zasabari kereglene, odoo zasagdasaniini 426.

Aagcada məngəər 47481 tək., boro bodoloor 76399 tək. oruulaba.

Siloos erkilke tuskai mergezesen kədəlməriçəd 47 kyn, əbəsə cabçaka jabadalda mergezesen kədəlməriçəd 32 kyn ba brigadiirnuud bolon teeknigyyd 70 kyn beledkegdəsen baina.

Lozaniinkin zəricəlyydiigi şiiвkeze cadakaar вişe вaina

PARIIZA, 8 (T) „Informacionnii medeecekeni: "Ameerikiin əəriingəə. eriltenyydiigi zogsoobolоni urislamza əgsən ulasuud bol dain caregiin teləbərinyydiin ujalgaas Germaaniiigi çələəlkiigi zəbşəəkə geze konfereenciin tobçoo negen duugaar togtoobo geze „Gaavasiin„ tuskai biçegçe biçene, Germaani bol zasagiin gazariin batalaltatai ujalganuudiigi darui gargaka bolno. Ene ujalganuudani" olon ulasuudiin koorondoki toocoo kiike„ Bazeeliiin baankada əgtəəd, Germaaniiin teləbəri kiize çadaka bolson cagaas ekilze olzo aşag əgçə baika azai.

7 miliaarda egeliin maarkiin ujalganuud Gargagdaka josotoi baina. Germaaniin teləələgçənər bol ene asuudaliigi əəsəgiingəə mergezelteneer zəbşəən kelceke erketei baiza, 2 miliaarda reiks maarka teləkiigi zəbşəəbə.

Germaaniiin teləələgçənər bol dain ceregiin yrinyydiin tukai Ameerikiin zygees kiigdeke eriltenyydiigi zogsookotoi kolbootoigoor dain ceregiin teləbərinyydiigi zogsooko taaralga kiikees aisazai.

LOZONNA, 8 (T). Angli, Franca Itaali, Beelgi, Japoon ede 5 gol urislamzalagçad bolko ulasuudiin dain ceregiin təgəskəliin teləbəriiin təsəbiigi kelceke suudalani Germaaniiin kamaadalcalga ygeigeer ijyyliiin 1 de yrgelzelbe. Ene zəbləən bol Magdonaalidiin syyliin ygiigi dg- gasan keden jərənkii zuramuud ba ujalganuudiin tukai zuramuu- diigi bagtaasan teləbləl zokioobo. Teləbləl dotor kojor kooson suurinuud yldeegdesen baina. Enyynde teləbəriiin kamta ba Ameerkiin tukaida batalaltiin ygyyleliin tukai ileree ədil 2 asuudaluud oroko josotoi azai. Germaniaas ene teləbləligi ababalani caaşada gancakan ene kojor asuudalda naimaabolko baina.

Naimaa yrgelzelseer

LOZAANNA 8(T) Taban ulasuudiin təsəbiigi germaaniiin zygees buruuşaasan biçeg dotor oroson zyilyydiigi udaa ilerkiilbel: Gyyveriin koişoluulagdasan teləbəridə germaaniiin teləkə yrinyydiigi oruulal ygei 4-ees 5 kyrter milijaarda maarka geze urislamzalagçadaas tomilsoniigi keterkei jike deere geze Germaani bodono.

KAKŞ-iin poziiciin tukai batalaltiin ygyylel kiikiigi Germaani arcana Germaaniiin teləələgçənər bol Germaaniiin təgəskəliin teləbəriiin tukaida ujalganuudiigi gargaka gesen urislamzalagçadaas togtoogdoson arganuudiigi buruuşaana. Germaani bol ene asuudaliigi negen duugaar şiidkekiigi bujuu çukala uçariin tokiooldobol teləbəriiigi koişoluulka bodoto erketei kebeeree baikiigi kysena. Germaani ba tyynii urislamzalagçad kojoriin koorondo Germaaniiin ujalganuudiin jiree ədiide garka ynetei caarsanuudiin məngən sangiin batalaltanuudiin tukai geke zergiin keden olon asuudaluudta byri kurca temecel bolkoor janzatai baina. Germaaniiin ujalganuudiin məngən sangiin batalaltanuudiin tukai kelebel, yyn dotorki zyrildeenyyd iime baina. Germaaniin təmər zamuud, kotiin yiledberiiin oronii olzonuud geke zergiin erkim zergiin zyilyydeer şine ujalganuudiigi kangakiigi francuusuudiin erize baikada, Germaani bol erkim zergiin zyilyydiigi jiree ədiide gargaka urislamzada kereglekiin teləə yldeekiigi kyceze, jadabal kojordugaar ba gurbadugaar zergiin zyilyydiigi tabika geze bai san uçar azai. Erkim zergiin bolko ygei zyilyydiin urislamzalagçadiigi kangaza çadaka yge itula Germaani bol aralzaa kangaka desen jabadaliigi orkizo annyiteduudiin (kapitaaliigini tyreceteini kamta teləbərildəg urislamza) sisteemede gederge orokiigi duradkana. Ulas təriin eb nairamdaliin tukai Magdonaalidaas teləblegdəzə baisan deklaraaciin tukai ecesleliin naimaa bolko geze baina. Ene deklaraacada garaa tabigçad bygede ediin zasagiin sergeltiin yjede ali bykii kylkiee gargaka jabadaluudiigi ceerleke josotoi azai.

LOZAANNA, 8 (T) Germaaniiin teləələgçənər bol Germaaniiin təgəskəliin teləbəriiin kamta ba teləkə arganuud tukai urislamzalagçad 5 ulasuudiin təsəbiigi buruuşaana geze Fon Papen bol Magdonaalidada medeecebe. Yyntei kamta Eon Papen bol Germaaniiin duradkaliigi iledken kelesen baina. Şvicaariiin kebleliin medeeceke josoor Germaaniiin duradkaluudta udaa dursagdaka çukala zyilyyd bagtana: Germaani bol 2 milijaarda maarkiigi teləkiigi zəbşəənə (Juunga, Dayeesiin ba busa neleed jikeekenyyd ujalganuudiin urislamzanuudiin teləbərinyydiigi oruulal ygei); Germaani bol ene məngiigi təmər zamiin, aza yiledberiiin ba busa obligaacanuud geke zergiin batalalta ygeigeer zil byriiin teləbəri bolgon 10 zil dotor teləkiigi zəbşəənə.

Uran zokiooliin bulan

Angarstroi.

Karankii sөni
Kara cubaa
kederze,
Odo meçөn
Oordөnoo
jalbalzuulaza
jirekede—
Sibiir oronii
Selijee salkin,
Ol taigiin
Orbon darkida
Toroo ygei.
meren—
Ogtorgoin dyriigi
Bejedee gereltyylze,
Өderiigi ydeşeer
morduulza,
Yygeer ugtaza
Ene kyreze
jirebe.
.
Kaanaas garabata?
— Baigalaas.
Kaişaa oçoboto?
— Melisen dalai.
Zogsozo koniito?
— Ygei, jaaranab.
Kyçen çinii jamarba?
— 15 mingan morinii.
Jabakam,
Jabakam!
Şuu... şuu...
Şuujana,
Şaajana,
Koliigi zorino.
.
Uural saaral
keeryylen
Umara zygte
jyylegçe
Çinii,
Edii çineen
Erçe kyçen
Edi çadaliigi
gaikanam.
.
Zyyn garaar çinii
Өdөr syni ygei
Zuralzan engerөdeg
Temer zamiin
Urta çanga
abiaan
Uriaalana:
„Indyystriin zyrken—
Angarstroi
Çamaigi
Kylieenebi“
Uragşa koişoo
Sөndelegçө
Olon yndeseten
„Angar“ geze

Ajalga byriin
Abiaan
Kelөn
Bodolgo deere
kelceze,
Çinii, edi çadal
Erelkeg kyçende naidana.
— Gaikana!
— Saişanal
.
Orjol torjo
uulatal
Usan bulag
undatal
Baigal şadariin
Baica taigada
Teke gereesen
bairlaza,
Konkor gazarta
Konolgo kiize,
Kөbçө taigiigi.
Kynkinece turgiza
Jabasanii
temdegte
Teke gereesenii
Tarki tolgo
Tala daidaar
Oldono.

Eneç tyykiin
tyyke bolzo
Yligerçe kynii
ygiin çөmөg
bolzo dyyrlei.
Tere yjees
Ene yje
Galabiigi gatalza
jirebeç,
Gagar dooroki
Gaikamşag bajalig
Angar katan ekiingee
kөkө kekeze,
Baatar kyykenii
Noiroor
Çimee ygei
Mөnkө kuçaltada
untazai.
Baatar kyykenii
Noir dunda
Baruun gariin
Sudasa adkaza,
Sliuuda, alta, nyyrse
bultailgabaç
Baatar kyyken
Baruun garaa
Zangidaza,
Delekeigi debelgөme
Kyçө çadalaa
Kөbçөleze,
Zyyn-Sibiiriin zyrke
Deledke
cagni
Galab deere
Galab nemeze,
Zuun ziliigi
Minuutada bodozo
jirebeç,
Angarstoin
probleemiigi
ugtaza,
Minuutiigi
zileer toocozo,
Kөbçө taigaar
byrkeesen,
kөnzeleө sekeze
Debkeren bosokiin
Dokioo tatana.
.

Nege zakaas
Negөө zaka kyrtөr
tөg tөmөn
temөr morin
tyçegeneldeze,
Tala gubi,
Taiga kөbçө
Sojoliin zulaar
giigyylegdeze,
Mөlisen dalain
Erig şadariin
Nyde aldama
taliin dunda
Nyyze jabadag
Agnuuriça,
Zagasaça arad
Zain galiin
kyçөte motoor
kөdelgөze,
Jike baiguulaltiin
Zardam cokino.
Zardamiin duun—
Usan dalai,
Oron nutagiigi

dolgiluulan
Jөrtөnciin zaagiigi
busadkaza,
Atlantiin dalain
eriigiin
Arijaatan—kөrөngөtөnii
Domno, Marteeniin
Doriuun galuud
untaraza,
Yiledberiin oronii
tөbni
Ylөmze gynzegii
Doligin dotor
zyyleze,
Ulariza,
Şine, şine
koto,
Şine, şine
zavoodoor
Ugtuulana,
Өglөө өdөriin
Duu tatasan—
Mөnөө өdөr
Ekileed baina.

Şireb Nimbuugiin.

Z.B. Baldanzaboon.

Oin doriboon.

Kyyjeme şuujama
Tuziin dunda
Çikem deriin
Ceezem kylkiin
Ceke modonii
Uzuur deegyyr
Jalagan caibaganan
Sykemni cobkoron
Jaaruu buşuu
Dalain cabçanam,
— Biaas—tas
— Kys—kas
— Oin doriboon
— Suugiin şuujaan
— Ende cabçaan
— Tende kirөөdөөn
— Modonii nengeen
— Unakadaa narajaan
— Pirad tard
— Kyyrd—kaard

Endeç nөkөd
Tendeç nөkөd
Ende urildaan
Tende meriiceөn
Kys—kas
Kөs—kys
Namiin zaabariaar
Manai temecel
Kolkoosiin kyçen—
Modonii beledkel.
Kys—kas
Kas—kys
— Kapitaaltanii kamariigi
— Kadkama kariuu,
— Niudarganii zyrkenii
— Çiçereme dorbioonl
—Kibedesenii kiiseen
Cab aldaanii sacaran
Piard—tard
Kyrd—kard...

Zain galiin oron.

„Kerbee Dneprostroin kilovaad cag—kyçenii yneni 1 mөngөte bol, Angarstroin kyçeni ½ mөngөte bolko“ (sonin biçegees)

Tөmenii nydende
Angarstroin
Telebleete zurag
kedelne.
Zyyn—Sibiiriin
koto
kedөө
Zain galiin
utasar
Zabsar ygei
keregdeze,

Manžuuriikin şine mөngөtei bolbo.

Beipin, 9(T) Karbinii soninuudiin biçeke josoor, Manzuuriin zasagiin gazar bol odoo jabaza baigaa mөngөnyydee şine mөngөөr soliko geze bodobo. Ene soiilto bol 2 zil dotor gyiçedkegdene. Şankain baanka bol tyyniigi mөngөnii soliigodo kamaadalcaba gesen medeeceigiigi buruuşaan medeecebe. Tөbiin baankiin karbindaki tasagani өglөө edөr neegdene. Nege bөlөg şine mөngөn Karbin ilgegdeed baina.

„Karbiinski Vreemi“ geze sonin bol Manzuuriin kөdөөnii aza akuigi „saizaruulkiin“ tukai Manzuuriin zasagiin gazaraas abtasan togtooluudiin tukai medeecene. 5 ail byride 1 japoon agronoom uriigdaka baina. Manzuuriin tariaaçanda zişee bolzo baika aza akuinuudiigi baiguulkiin tula japoonoos nyyze jiregçedte gazar edlyyrinyyd tөlөbөri ygiigeer өgtөkө azai. Kөdөөnii aza akuin maşiinanuudiigi byteen өgçө Manzuuriin ulasiin tusada japoonii aza akuinuudiin sain dyrş iigi abça baigaa aza akuinuudiigi tyryyçiin udaa kangakiin tukaida japoonii fiirmenyydtei geree batalagdazai.

Zөzlөltө ulasiin tuskal mergezelten Tyyreg ulasta oçozo kөdөlmөrilөkөni

Moskvaa. 9(T) Tyyreg ulasiin tөlөөlөgçөnөriin sajakan Moskvaa jireke yjede kiisen kelceenees Tyyregiin zasagiin gazar bolbol saakariin zavood caarsanii faabrig geke zergiin kyngen indyystriin aza yilenberinyydiigi baiguulka bodoltoi baisani ilerbe. Tөlөөlөgçөnөr bol baiguulaltiigitөsөblөkө ba tөlөblөkiin tula zөblөltө ulasiin mergezelteniigi urika sanaltaigaa medyylsen baina. Iimees kynde aza yiledberiiin aradiin komisariaad-bol keden mergezelteniigi Tyyreg ulas ilgeke geze baina.

MANAI BIÇEGÇENER BIÇENE

„Ulaan Bulag“ geze arteel togtosoor nege zil bolbo.

Kori. Doodo kotonii somonii orodiin „Ulaan bulag“ geze arteel anka 1931 onii main 28-nii өdөr ustaabaa batalan abasan baina. Tiin өngөrөgçө zilde ekin emkidkedee 30 ail baisanaa odoo zilde 62 ail 200 amin kyn bolbo.

Өngөrөgçө zilde 26 ga tarilga kiisen atala, odoo 32 ondo 80 ga tariba. Tөbkinөsөn baidalda oroko geze Mukar Kyndii geze gazarta zusalanii bairiigi tabiza ekilbe. Maliin dulaan bairiigi өbөsөnii kөdөlmөri boltor 70% barıza dyyrgekeer kolkoosiin geşyy[illegible] togtool gargasan baina.

Gadana, socaliis mal azaliigi saizaruulka jabadalda bolşoviig josoor kurdabçalza, maliin dulaan bairiigi barika jabadalda 100% byke kyçee gargaka bele[illegible] baina.

Zimbiin

Osoaviakiimiin yyr noiroosoo sërigtii

Mukarşiber. Bodonguudiin somonii Konkoliin toskonii osoaviakiimiin yyr anka 1929 ondo togtoson baigaad, odoo kyrter bygede geşyydiin kural negeç kiisen ygei, basa bişe geşyydiin dunda niitiin nebtereliin kөdөlmөri ba ceregiin medereltei bolgokiin koinoos kiisen juume ogto baika ygii baina. Enyynii uçar şaltagaan bolbol yyriin sekretaar ba idebkitenii keregleke tooko ygeigees bolno.

Iime tula enyynees koişo yyriin kөdөlmөriiigi sergeeze osoaviakiimiin yyriin oron ulasaa kamagaalka jabadaliin negen jike salbari mөn bolko tula yyriin bykii kөdөlmөriiigi şinedken saizaruulka geşyydee ceregiin teeknigte şudaluulka, beje makabadiin bolbosoroldo surgaka bolon olon ulasiin gadaada dotoodiin baidalta[illegible] tanilcuulka jabadaliigi bolşovii[illegible] josoor yiledke keregtei.

Bolşoviig 2.

Suuriaasaa bosogtii

Aga. Koito-Agiin somonii moopriin ba osoaviakiimiin yyryy[illegible] jamarç kөdөlmөri ygei alga suuz[illegible] baina.

Ene oportuniis jabadaliigi yndeseerlini kobko cokizo byke kөdөlmөriөө jabuulka ton çukala bolbo.

B. Samdanii

Redaagtariigi orologço D. Cedenii.

Kөdөө biçegçөd taanuud bol, өbөsө kuriaalgiin kampaniiin beledkel, paar kagalaga, sojoliin dobtolgo, socali[illegible] mal azaliigi debzyylke, oroonii kampaani, gazariin repo[illegible]mo ba şine urislamza taraaka jabadaluudiigi ton todork[illegible] goor өdөr byri biçeze baigtii.

В.-Удинск, тип. БГИ, зак. № 1880 Бурлит № 494 тираж 4000